

ПОРУШЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА: ПРИЧИНИ ТА ШЛЯХИ ВІДНОВЛЕННЯ

В сучасних умовах господарювання особлива увага приділяється забезпеченню економічної стійкості підприємства як ключовому елементу досягнення довгострокових конкурентних переваг на ринку. Основне завдання підтримки економічної стійкості полягає у досягненні підприємством оптимального співвідношення між бажаними темпами економічного зростання та можливостями відтворювального процесу. Таким чином, забезпечення необхідного (ефективного за існуючих умов) та достатнього (найменш затратного) рівня розвитку можливе за умов органічного поєднання адаптивних можливостей підприємства та фінансової міцності, що досягається шляхом нагромадження капіталу.

Причин порушення економічної стійкості підприємства є безліч, проте, як правило, це проявляється як втрата стійкості саме фінансового стану, що виражається у зниженні ліквідності та платоспроможності суб'єкта. Процес порушення загальної рівноваги функціональних систем підприємства у кожному випадку відбувається індивідуально, проте, в загальному, вони є видозмінами двох принципово різних за протіканням базових сценаріїв.

За першим сценарієм втрата економічної стійкості відбувається раптово внаслідок настання певних надзвичайних подій і, як правило, супроводжується втратою значної частини активів. Масштабність впливу дестабілізуючих чинників така, що підприємство тривалий час не в змозі адаптуватися до нових умов. В результаті цього порушується узгодженість фінансових потоків, різко знижується рентабельність виробництва, втрачаються ринки збуту, загострюються внутрішні конфлікти та відносини з діловими партнерами. Відсутність налагодженої системи корпоративного управління провокує збільшення фінансових збитків та ризиків банкрутства в найближчій перспективі.

Згідно другого сценарію втрата економічної стійкості проявляється у відносно плавному наростанню відхилень значень показників діяльності підприємства від їх оптимальних значень. Даний процес починається повільно і непомітно, проте з часом приводить до наростання нерегульованого зниження дохідності або навіть до прямих збитків від основної операційної діяльності. За таких обставин продовжувати роботу товаровиробникам стає можливим лише за рахунок перегляду стратегічних орієнтирів діяльності та виходу за рамки існуючого бізнесу, шукаючи нові шляхи зростання.

Таким чином, відновлення економічної стійкості промислових підприємств та забезпечення їх подальшого розвитку можливе за рахунок:

1 – створення вертикально інтегрованих об'єднань, здатних посилити економічну стійкість виробника та укріпити його позиції на ринку. Основною метою стратегії вертикальної інтеграції є пошук дієвих механізмів реалізації економічних інтересів підприємства шляхом формування організаційних утворень певного функціонального призначення. Для вітчизняних товаровиробників особливо актуальним є створення вертикальних маркетингових систем в структурі управління економічною стійкістю, оскільки саме вони здатні забезпечити високий рівень адаптації до зовнішнього середовища та заповнити фінансовий розрив, що утворився між виробниками та споживачами продукції. Успішна реалізація такого стратегічного вибору посилить присутність виробників на ринку і, таким чином, дозволить отримати додатковий дохід для подальшого зростання та переміщення капіталу в суміжні галузі, аж до встановлення повного або часткового контролю над постачальниками виробничих ресурсів;

2 – формування ефективної системи управління економічними ризиками, яка передбачає розробку та реалізацію економічно обґрунтованих заходів, спрямованих на зменшення вихідного рівня ризику до найбільш прийняттого та сумісного з існуванням підприємства рівня з одночасним запровадженням системи моніторингу зовнішніх і внутрішніх бізнес-процесів;

3 – проведення комплексу заходів антикризового управління та розробка стратегії зростання на основі проведення комплексної реструктуризації підприємства. Використання такого підходу є виправданим тоді, коли для підприємства стає характерним розбалансованість внутрішньої структури, утворення “вузьких місць”, низька опірність виробничої системи до дестабілізуючих чинників та існування загрози ймовірного настання банкрутства. За цих умов найбільш радикальним методом відновлення економічної стійкості як з точки зору комплексу заходів, які необхідно здійснити, так і можливих результатів є реструктуризація. Такий шлях розвитку дозволяє підприємствам не припиняти свою діяльність, а цілеспрямовано реалізовувати політику адаптації до вимог ринку і тим самим укріпляти свої позиції.

Таким чином, очевидним стає факт, що вирішальне значення у порушенні економічної стійкості підприємства в сучасних умовах господарювання є зовнішнє середовище, яке вимагає постійного пошуку нових більш ефективних методів управління. Саме тому, розробка та впровадження запропонованого механізму забезпечення і підтримки економічною стійкістю підприємств дозволить стабілізувати діяльність вітчизняних товаровиробників та посилити їх опірність негативним чинникам зовнішнього середовища.